

Číslo jednací: KUJI 18210/2020

Sp.zn.: OKPP 2/2020

V Jihlavě dne: 20. 2. 2020

Rozhodnutí

Závazné stanovisko k obnově dlažby přízemí kostela sv. Jana Nepomuckého na Zelené hoře ve Žďáře nad Sázavou, dle zákona č. 20/1987 Sb., o státní památkové péči, ve znění pozdějších předpisů

Účastník řízení:

Římskokatolická farnost Žďár nad Sázavou 2, Zámek 2/2, 591 02 Žďár nad Sázavou, IČ 48898813 (dále též „**vlastník**“), zastoupená Ing. Františkem Laštovičkou, IČ 10117831, Studentská 1133, 591 01 Žďár nad Sázavou

Krajský úřad Kraje Vysočina, Odbor kultury, památkové péče a cestovní ruch (dále jen „**krajský úřad**“) jako příslušný orgán státní památkové péče, na základě žádosti vlastníka Římskokatolické farnosti Žďár nad Sázavou 2, IČ 48898813, se sídlem Zámek 2/2, 591 02 Žďár nad Sázavou, doručené dne 16. 12. 2019, o vydání **závazného stanoviska k obnově dlažby přízemí kostela sv. Jana Nepomuckého na Zelené hoře ve Žďáře nad Sázavou, v rozsahu projektové dokumentace – Žďár nad Sázavou, kostel sv. Jana Nepomuckého na Zelené hoře, Oprava dlažby přízemí kostela, realizační dokumentace, podzim 2019, autoři ing. arch. Zdeněk Chudárek, SAAR, akad. mal. Tomáš Rafl, parc. č. 577, k. ú. Zámek Žďár**, rozhodl podle § 14 odst. 1 zákona č. 20/1987 Sb., o státní památkové péči, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o státní památkové péči“), podle vyhlášky č. 66/1988 Sb., ve znění pozdějších předpisů, kterou se provádí zákon o státní památkové péči, a po písemném vyjádření Národního památkového ústavu, generálního ředitelství (dále též „**NPÚ Praha**“), č. j. NPÚ-310/2450/2019 doručené dne 3. 2. 2020, takto:

Obnova dlažby přízemí kostela sv. Jana Nepomuckého na Zelené hoře ve Žďáře nad Sázavou, v rozsahu projektové dokumentace – Žďár nad Sázavou, kostel sv. Jana Nepomuckého na Zelené hoře, Oprava dlažby přízemí kostela, realizační dokumentace, podzim 2019, autoři ing. arch. Zdeněk Chudárek, SAAR; akad. mal. Tomáš Rafl, parc. č. 577, k. ú. Zámek Žďár, se považuje z hlediska státní památkové péče za přípustnou při splnění těchto podmínek:

1. Před zahájením prací a v jejich průběhu bude vlastník svolávat pravidelné kontrolní dny za účasti zástupce NPÚ Praha, krajského úřadu a prováděcí firmy, resp. restaurátorů.
2. Navržené doplňky, lepení, spárování a voskování původních dlaždic i navrhované barevné dotónování budou vyvzorkovány a před celkovou realizací (aplikací) předvedeny v rámci kontrolních dnů.

3. Jako podklad pro strukturu a barevnost nových dlaždic a pro jejich výrobu bude na existujících vzorcích původních dlažeb provedeno čištění, voskování a dotónování jednotlivých barevných variant.
4. Po odzkoušení postupu výroby nových dlaždic a zkoušek probarvení jejich hmoty i povrchu budou předloženy vzorky nových dlaždic nejméně vždy ve 3 kusech od jednotlivých tvarů a barevných variant. Schválení vzorků bude před celkovou výrobou potřebného množství předmětem samostatného správního řízení, tzn. na základě žádosti vlastníka bude vydáno závazné stanovisko krajského úřadu.
5. Obnova dlažby bude provedena dle návrhového výkresu č. 1 a č. 2 s tím, že nebudou odstraňovány dozdivky po stranách podstavců menz bočních oltářů. Změny tohoto řešení jsou přípustné v případě nových zjištěných skutečností, např. v souvislosti se zpracováváním restaurátorskými průzkumy a záměry na restaurování oltářů, oltářních menz a polychromie oltářních nik.
6. Celkově dochované původní dlaždice v původní poloze nebudou přemísťovány.
7. Demontáž a zpětné osazení lettneru bude prováděno restaurátorem, držitelem příslušného povolení k restaurování Ministerstva kultury České republiky dle zákona o státní památkové péči, nebo osobou oprávněnou k restaurování dle § 14b zákona o státní památkové péči, na základě restaurátorského záměru. Práce budou koordinovány s jeho případným restaurováním.
8. Před provedením demontáže mramorové dlažby bude předložen detailní návrh nového umístění v kaplích ambitu. Na základě žádosti vlastníka bude k tomuto návrhu vydáno závazné stanovisko krajského úřadu.

Odůvodnění

Kostel sv. Jana Nepomuckého na Zelené hoře ve Žďáře nad Sázavou, byl nařízením vlády č. 262/1995 Sb., ve znění pozdějších změn, s účinností ode dne 15. 11. 1995 prohlášen národní kulturní památkou, v Ústředním seznamu kulturních památek ČR zapsanou pod rejstříkovým číslem 11797/7-4653. Vlastníkem objektu je Římskokatolická farnost Žďár nad Sázavou 2, Zámek 2/2, 591 02 Žďár nad Sázavou.

Dne 16. 12. 2019 požádala Římskokatolická farnost Žďár nad Sázavou 2 o vydání závazného stanoviska k obnově dlažby přízemí kostela sv. Jana Nepomuckého na Zelené hoře ve Žďáře nad Sázavou, v rozsahu projektové dokumentace – *Žďár nad Sázavou, kostel sv. Jana Nepomuckého na Zelené hoře, Oprava dlažby přízemí kostela, realizační dokumentace, podzim 2019, autoři ing. arch. Zdeněk Chudárek, SAAR, akad. mal. Tomáš Rafl, parc. č. 577, k. ú. Zámek Žďár (dále též „projekt obnovy“).*

Projekt obnovy obsahuje technickou zprávu a technologický záměr a dále výkresovou dokumentaci – Výkres č. 1 Návrh konzervace původní dlažby, půdorys kostela; Výkres č. 2 Návrh řešení skladby dlažby, půdorys kostela; Výkres č. 3 Variantní návrh skladby dlažby, půdorys kostela. Postup obnovy je navržen ve dvou samostatných fázích.

První fází je konzervace dochované původní dlažby. (Alternativně ve variantním návrhovém výkrese č. 3 s navrženým přemístěním některých dlaždic.) Součástí těchto prací je vyjmutí neúplných a druhotně uložených dlaždic po obvodu dochovaných ploch. Původní dlaždice jinak nebudou rozebírány s výjimkou těch, u nichž je navržena lokální oprava, nebo v místech, kde došlo k poklesu podkladních vrstev a tím i dlažby. Zde bude příslušný úsek rozebrán, podkladní vrstva doplněna a dlažba uložena zpět. Ojedinele budou nahrazeny vážně poškozené a degradované dlaždice v JV předsíni. U torzálních dlaždic je navrženo druhotné osazení dle příslušných barevností po obvodu jako přířezy u stěn. Výrazně rozšířené spáry budou zaplněny tónovanou vápennou maltou. Doplnky z opravy 2005 budou ponechány. Hloubkově abradované

dlaždice budou doplněny směsí umělého kamene. Rozlomené dlaždice slepeny. Dlaždice s vlasovými trhlinami budou po vyčištění konzervovány voskem.

U vstupů z exteriéru do předsíní budou ponechány mramorové dlaždice s tím, že v JV předsíní bude doplněna 3. řada. U JZ a SZ předsíně bude 3. řada desek zúžena, aby nezasahovala do vlastní plochy obrazce předsíně. Dlažba v Z předsíní bude konzervována a bude doplněno spárování. Zásahy jsou detailně dokumentovány ve výkresech č. 1 a č. 2, resp. 3.

V rámci druhé etapy bude rozebrána mramorová druhotná dlažba a bude deponována v ambitu pro navržené nové položení v kaplích. Následně bude postupně odstraněna zárypová vrstva až na předpokládanou mazaninu. Po vyhodnocení stavu bude doplněn podklad pro uložení nové dlažby. Počítáno je s použitím úlomků původní dlažby a cihel, případně s cihlami vápenopískovými či starými nezasolenými. Tyto práce předpokládají demontáž lettneru a dočasné přemístění lavic.

Dle podrobného zaměření bude vytýčen rozvrh doplňované dlažby s tím, že je doporučeno dlažbu nejprve celou položit na sucho a případné nepřesnosti korigovat tak, aby byly zajištěny návaznosti na dochované původní plochy.

Nové dlaždice budou keramické, provedené ve třech základních tvarech a třech barevnostech - červená, okrová, černá. Podrobně jsou na str. 12 projekt obnovy rozepsány potřebné počty typů dlaždic a jejich barevných variant. Nová dlažba bude položena do vápenné malty s dílčím přídavkem hydraulického vápna. Shodnou maltou bude provedeno zaspárování. Alternativně je navrženo doplnění cípů střední kompozice pod pódii bočních oltářů (výkres č. 3).

Vyjmuté a nově nepoužité dlažební prvky (topinky, cihly a fragmenty původní dlažby) zůstanou deponovány v prostorech kostela.

Po položení nové dlažby bude provedeno celkové očištění s následným zavoskováním. U původních dlaždic, které byly černé, se předpokládá dobarvení. Na základě zkoušek bude zváženo i dotónování dlaždic červených a okrových. Součástí dokumentace je i technologický záměr na výrobu nových dlaždic a požadavky na zkoušky postupů. Při demontáži mramorových desek a odstraňování podkladových vrstev se počítá s archeologickým výzkumem.

Krajský úřad si vyžádal dne 2. 1. 2020, s odkazem na ust § 14 odst. 6 zákona o státní památkové péči, písemné vyjádření odborné organizace státní památkové péče, které obdržel 3. 2. 2020. NPÚ Praha doporučuje vyslovit souhlas s obnovou dlažby v přízemí kostela při splnění řady podmínek: Před celkovou aplikací budou vzorkovány doplňky, lepení, spárování a voskování původních dlaždic i navrhované barevné dotónování (1). Jako podklad pro strukturu a barevnost nových dlaždic a pro jejich výrobu bude na existujících vzorcích původních dlažeb provedeno čištění, voskování a dotónování jednotlivých barevných variant (2). Po odzkoušení postupu výroby nových dlaždic a zkoušek probarvení jejich hmoty i povrchu budou předloženy vzorky nových dlaždic nejméně vždy ve 3 kusech od jednotlivých tvarů a jejich barevných variant. Schválení vzorků bude před celkovou výrobou potřebného množství předmětem samostatného správního řízení (3). Bude zvolena varianta obnovy dlažby dle výkresu č. 2 s tím, že nebudou odstraňovány dozdivky po stranách podstavců menz bočních oltářů. Případné změny budou řešeny v souvislosti s restaurátorskými záměry na restaurování oltářů (4). Celkové dochované původní dlaždice v původní poloze nebudou přemísťovány (5). Demontáž a zpětné osazení lettneru bude prováděno v restaurátorském režimu na základě restaurátorského záměru (6). Demontáž mramorové dlažby je podmíněna předložením a odsouhlasením detailního návrhu nového umístění v kaplích ambitu (7).

Krajský úřad se ztotožnil s věcnou stránkou vyjádření odborné organizace s tím, že podmínky rozhodnutí krajský úřad stanovil v souladu s vyjádřením NPÚ Praha, se znalostí předmětného objektu, v souladu s platnou právní legislativou a v návaznosti na závazné stanovisko č. j. KUJL 27633/2016 ze dne 25. 3. 2016 k záměru obnovy (opravy a doplnění) dlažby přízemí poutního kostele sv. Jana Nepomuckého na Zelené hoře.

Poutní kostel sv. Jana Nepomuckého na Zelené hoře je prohlášenou národní kulturní památkou a je zapsán na Listinu kulturního a přírodního dědictví UNESCO. V současné době probíhá oprava kaplí a předsíní v 1. NP kostela, oratoří ve 2. NP a hlavního i bočních oltářů, resp. zpracování podrobných restaurátorských záměrů jejich obnovy.

V přízemí kostela se dochovaly rozsáhlé fragmenty původní dlažby v různém stavu opotřebování. Zřejmě v souvislosti s degradací dlažeb u hlavního vstupu u desky zakrývajícím vstup do krypty byla, ještě před požárem koncem 18. století, provedena výměna dlažby v této části za novou z mramorových desek menšího formátu (36 x 36 cm), než později (počátkem 19. století) položená mramorová dlažba v lodi. Při opravách interiéru kostela byla, s ohledem na značné poruchy dlažeb, v roce 2001-2 provedena konzervace a dílčí opravy dlažby. Tyto udržovací práce respektovaly stávajícího stavu se všemi postupnými historickými úpravami a opravami.

Úmyslem vlastníka dle výše uvedeného záměru obnovy (opravy a doplnění) dlažby je plná rehabilitace původního stavu dlažby přízemí kostela, který byl v „ideální“ podobě zkrešen již v rámci projektové dokumentace v roce 2001.

Původní dlažba v kostele byla navržena s velkou erudicí a výtvarnou kvalitou. Ta odpovídala jak funkci, tak duchovnímu významu a ideovým principům, které stavbu kostela i celého areálu provázely. Opravy a doplnění provedená v průběhu dramatické existence stavby mají nespornou dokumentační hodnotu. Výše uvedené závazné stanovisko k záměru obnovy (opravy a doplnění) dlažby proto stanovilo řadu podmínek jak dokumentačního charakteru, tak technického a technologického. Předložený projekt obnovy přináší jejich řešení, resp. nástin postupu jejich řešení, podrobně viz samotný projekt.

Pro výrobu nových dlaždic budou zohledněny, jako vzor pro jejich strukturu povrchu a barevné varianty, vzorky čištění, voskování a dotónování jednotlivých barevných variant dochovaných dlaždic, provedené na existujících částech, např. úlomcích, původních dlažeb. Nové dlažební prvky tak nebudou tvrdou rekonstrukcí dlažeb v době jejich vzniku, ale doplněním restaurovaných, konzervovaných a barevně retušovaných na místě dochovaných dlažeb původních. Dokumentace předpokládá velký barevný a strukturální kontrast mezi dlažbami novými a původními. Zda k němu opravdu dojde, bude odvislé od výsledků jak konzervace a barevných retuší dlaždic původních, tak konkrétní podoby dlaždic nových. Z památkového hlediska je však důležité detail podřídit prezentaci celku.

Na výrobu nových dlaždic projekt obnovy předpokládá provedení řady zkoušek materiálových i technologických a to včetně probarvení povrchu. Před celkovou výrobou potřebného množství nových dlažebních prvků budou k odsouhlasení ve správním řízení předloženy vždy vzorky nejméně 3 kusů od jednotlivých tvarů a jejich barevných variant.

Původní dlaždice mají významnou historickou i památkovou hodnotu, proto je nutné je dochovat nejlépe vždy na původním místě, viz preferovaný návrhový výkres č. 1 a č. 2. Přemísťování zejména dlaždic z plochy centrálního obrazce před jihozápadním bočním oltářem k doplnění původních dlažeb jihozápadní předsíně není žádoucí a je proto akceptován návrhový výkres č. 2, oproti variantnímu návrhovému výkresu č. 3 s realizací cípů centrálního obrazce dlažby s protažením až k podstavcům menz, odstraněním cihelně dlažby pod pódií a s přemísťováním dlaždic, které jsou dosud in situ. Případně odstranění dozdívek po stranách menz bočních oltářů do výše pódií má přímou vazbu na restaurování oltářů, proto je třeba požadovat jejich ponechání. Případně dílčí změny mohou vyplývat až z nových zjištění restaurátorských a dendrochronologických průzkumů a následných restaurátorských záměrů k restaurování bočních oltářů, tedy po vyhodnocení průzkumů obkladů menz a správních rozhodnutích k restaurátorským záměrům.

Lettner je významné uměleckořemeslné dílo, proto jeho demontáž a zpětně osazení je třeba provádět v restaurátorském režimu. Je nutné zpracovat restaurátorský záměr, který bude odsouhlasen ve správním řízení.

Demontáž mramorové dlažby byla již při vydání závazného stanoviska k záměru obnovy dlažby přizemí kostela podmíněna druhotným využitím na jiném místě. Navrženo je použití do kaplí ambitu. Dosud ale není zpracován a odsouhlasen konkrétní návrh s kladěčskými výkresy, který by nové umístění v kaplích ambitu dokumentoval a prokázal, že plochy původního i nového užití odpovídají a že nebude nutné dlažební prvky přeformátovat, řezat či jinak upravovat.

Kontrolní dny jsou jedním ze základních mechanismů účinného dozoru a dohledu při obnově kulturních památek. Při tomto náročné obnově předmětné části národní kulturní památky je jejich pravidelné svolávání nezbytné. Před celoplošnými aplikacemi budou vzorkovány doplňky původních dlaždic, jejich oprava lepením, spárování a následné voskování. Vyzkoušena a v postupu prací zohledněna bude i navrhovaná barevná retuš. Jejich představení proběhne v rámci kontrolních dnů.

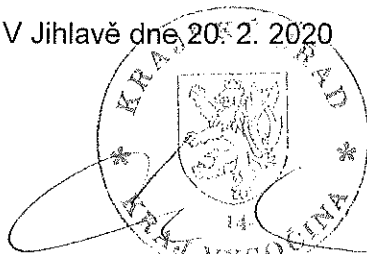
Krajský úřad seznámil dne 6. 2. 2020 zástupce účastníka řízení s ukončením shromažďování podkladů pro vydání rozhodnutí a umožnil mu nahlédnout do spisu a vyjádřit se před vydáním rozhodnutí k jeho podkladům i ke způsobu jejich zjištění, případně navrhnout jejich doplnění. Zástupce účastníka řízení se seznámil se správním spisem v celém jeho rozsahu s tím, že je srozuměn se skutečností, že ve spise jsou již obsaženy veškeré potřebné podklady pro vydání závazného stanoviska. K podkladům obsaženým ve spise nevznese žádné připomínky.

Odborná organizace státní památkové péče nepožádala ve smyslu ust. § 14 odst. 6 zákona o státní památkové péči o projednání návrhu tohoto závazného stanoviska.

Poučení o opravném prostředku

Proti tomuto rozhodnutí je možno podat odvolání ve lhůtě do 15 dnů od doručení k Ministerstvu kultury ČR prostřednictvím Krajského úřadu Kraje Vysočina, odboru kultury, památkové péče a cestovního ruchu

V Jihlavě dne 20. 2. 2020

Ing. arch. Olga Čermáková
vedoucí oddělení památkové péče

Obdrží doporučeně do vlastních rukou

Ing. Františkem Laštovičkou, IČ 10117831, Studentská 1133, 591 01 Žďár nad Sázavou

Obdrží na vědomí (datovou schránkou)

Národní památkový ústav, generální ředitelství, Valdštejnské nám. 3, 118 01 Praha 1 – Malá Strana